

Библиотека
ТЕМАТСКИ ЗБОРНИЦИ

Књига 13

АНГЛИЦИЗМИ И НЕОЛОГИЗМИ У ЈЕЗИЦИМА ЈУЖНИХ СЛОВЕНА

Приредили:

Дејан Ајдачић

Ивана Лазић Коњик

„Алма“ — Пројекат Растко
Београд, 2022

САДРЖАЈ

Предговор	7–8
Диана Благоева: <i>Семантични трансформации при нај-новите англицизми в българския език</i>	9–20
Boris Kern: <i>Angloslovenščina</i>	21–37
Domen Krvina, Andrej Perdih, Mija Michelizza: <i>Slovenski anglokalizmi v slovarjih in besedilih</i>	38–61
Milica Mihaljević: <i>Anglizmi i pseudoanglizmi u hrvatskome jeziku</i>	62–85
Ивана Лазић Коњик: <i>Узроци англокализације у српском језику</i>	86–97
Слободан Новокмет: <i>Нови англицизми из домена телевизије и филма у српском језику</i>	98–110
Јована Јовановић: <i>Англицизми у номинацији појмова везаних за епидемију вируса ковид 19</i>	111–127
Илиана Генеv Пухалева: <i>Как се „глокализира“ българската кулинарна терминологија?</i>	128–136
Дејан Ајдачић: <i>Англокализам кул у српском језику</i>	137–151

ПРЕДГОВОР

Зборник садржи радове представљене на округлом столу о англокализмима у језицима балканских Словена који је одржан 8. новембра 2021. године у онлајн режиму. Овај скуп су организовали Дејан Ајдачић и Ивана Лазић Коњик. У књигу су укључени сви радови који су прочитани на скупу, што чини укупно девет радова. Сви они су претходно објављени у петом броју часописа *Новоречје*. За ову прилику поједини радови су делимично измењени, скраћени или допуњени.

Радове у Зборнику обједињује оквирна тема скупа којом је предвиђено разматрање семантичких, морфолошких, творбених и др. особености англокализама у јужнословенским језицима. То су нови и најновији англицизми, који су у словенске језике ушли у великом броју, под утицајем друштвене глобализације и који поред фонетских, графичких и морфолошких промена, у процесу адаптације, пролазе и кроз различите семантичке трансформације којима задобијају локална семантичка обележја. У вези са наведеном општом темом, у радовима су размотрена бројна актуелна отворена питања и проблеми у појединачним јужнословенским језицима: бугарском, словеначком, хрватском и српском.

Свих девет радова укључених у ову књигу приказују актуелну слику језичких и лексичких процеса у најновијем периоду језичког развоја и представљају својеврсне син-

Предговор

хроне пресеке језичког стања у испитиваним језицима у садашњем тренутку. Они се, већином, огледају у повећаном позајмљивању из енглеског језика и убрзаном језичком и семантичком прилагођавању под утицајем друштвених и културних глобаних процеса.

Уредници

Д. Ајдачић и И. Лазић-Коњик

УДК 811.163.41'373.43.45=111:616.9:[81'37''20''
811.111'373.43:616.9''20''
811.163.41'374.2:616.9''20''
81'373:616.9:[005.745''20''

*Јована Јовановић**

(Институт за српски језик САНУ, Београд)

АНГЛИЦИЗМИ У НОМИНАЦИЈИ ПОЈМОВА ВЕЗАНИХ ЗА ЕПИДЕМИЈУ ВИРУСА КОВИД

19**

У раду се разматрају најновије промене у лексичком систему српског језика у време епидемије коронавируса, које се односе на речи позајмљене из енглеског језика које су се рашириле у употреби у новонасталим друштвеним околностима. Разматра се лексички статус англицизама овог типа, њихова морфолошка адаптираност, значење и домен примене и указује на евентуалне семантичке модификације на локалном терену. Истраживање је спроведено на грађи ексцерпираној из *Речника појмова из периода епидемије ковида*, а контексти којима се

* j.jovanovic85@gmail.com

** Овај рад финансирало је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије према Уговору број 451-03-9/2021-14 који је склопљен са Институтом за српски језик САНУ. Истраживање у раду је изведено у *Одсеку за истраживања савременог српског језика и израду Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ* Института за српски језик САНУ.

потврђују појединачне лексеме и семантичке реализације преузети су са интернета, из новинских текстова, текстова на порталима, друштвеним мрежама, у коментарима читалаца на онлајн-вести и др.

Кључне речи: англицизми, ковид 19, коронавирус, лексички систем, неологизми, *Речника појмова из периода епидемије ковида*, енглески језик, српски језик

1. Уводна разматрања. Коронавирус као предмет лингвистичких истраживања и лексикографског рада

Лингвисти широм Европе и света већ готово две године посвећују пажњу променама у језичким системима које се јављају као последица епидемије коронавируса и ширења пратеће болести ковид 19, при чему се од самог почетка овог глобалног друштвеног збивања усредсређују првенствено на иновације у лексици. О томе сведочи немали број научних радова посвећених овом питању, као и међународне конференције чија је тема био језик у доба пандемије. Тако је, на пример, већ крајем септембра и почетком октобра 2020. године, у организацији Европске федерације националних института одржан вебинар под називом „Language in the corona crisis”, на којем су представљени резултати неолошких истраживања у холандском, немачком и хрватском језику (EFNIL 2020). У холандском језику регистровано је преко 1000 неологизама везаних за ковид 19 и већ тада израђен дигитални Корона речник, у коме су све речи семантички, граматички и етимолошки описане (F. Steurs, EFNIL 2020). У хрватском језику су нове друштвене околности такође довеле до појаве великог броја неологизама који су описани у специ-

јалном *Појмовнику коронавируса*,¹ који су израдили сарадници Института за хрватски језик и језикословље у Загребу (К. Štrkalj Despot, Ž. Jožić, EFNIL 2020).

Слични лексикографски пројекти реализовани су и у другим европским језицима. На Лајбницовом институту за немачки језик у Манхајму израђен је *Нови речник пандемије коронавируса (Neuer Wortschatz rund um die Coronapandemie)*, у коме је пописано око 2400 речи и израза (С. Müller-Spitzer, S. Wolfer, EFNIL 2020). Сарадници Института за језичка истраживања Руске академије наука² сачинили су *Речник руског језика из епохе коронавируса (Словарь русского языка коронавирусной эпохи)*, са око 3500 лексичких јединица које су се појавиле и актуализовале у употреби у руском језику 2020–2021. године. Овакав лексикографски подухват предузеле су и сараднице Института за српски језик САНУ, М. Николић и С. Слијепчевић Бјеливук израдивши *Речник појмова из периода епидемије ковида (РППЕК)*, који је у онлајн формату доступан на сајту Института. У језицима у којима нису израђивани посебни речници, нове речи везане за епидемију вируса ковид 19 унете су у онлајн верзије дескриптивних речника – у енциклопедијски речник француског језика *Le Petit Larousse* (издање за 2022. годину) уврштено је око 170 нових лексема које су у вези са ковидом 19, а лексикографи Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša до

¹ Доступан на страници jezik.hr/koronavirus.

² У Институту за језичка истраживања РАН неографија је иначе веома развијена као лексикографска делатност, те је уобичајено да се на го-дишњем нивоу бележе нове речи и прати њихова судбина односно опстанак у упореби у руском језику. Традиционални једногодишњак међу неографским речницима за 2020. годину заправо је посвећен но-вим речима из периода епидемије коронавируса (преко 1000 јединица).

октобра 2020. године унели су око 120–150 одредница везаних за епидемију у *Sprotni slovar slovenskega jezika*.

У српској лингвистици неколико радова посвећено је истраживањима нове лексике у доба коронавируса, у којима су са етимолошког, лексичко-семантичког и творбеног аспекта анализиране речи и изрази који су из медицинског жаргона прешли у општи лексички фонд и раширили се у јавном дискурсу и разговорном језику (Николић, Слијепчевић Бјеливук и Новокмет 2021; Лазић Коњик 2021, Новокмет 2021, Оташевић 2021).

Сва лексиколошка истраживања и лексикографски подухвати српских и европских лингвиста, оличени у белажењу и опису нових речи из периода епидемије ковида 19, показују колико су промене у друштву и начину живота, те нове околности изазване пандемијом рапидно и у великој мери утицале на иновирање лексичких система већине светских језика.

2. Коронавирус и неологизми у српском и енглеском језику

Епидемија коронавируса, која је у Србији на снази од марта 2020. године, довела је до наглих промена у лексичком систему српског језика, односно до појаве великог броја нових речи позајмљених махом из енглеског језика и у већој или мањој мери одомаћених у кратком периоду, како у стручном, медицинском жаргону, тако и у медијском дискурсу и разговорном језику – где се јавила потреба за номинацијом нових појава и околности из свакодневног живота.

Занимљиво је истаћи да је пандемија коронавируса, као глобални феномен, утицала и на сам енглески језик. С тим у вези, лексикографи који раде на великом „Окс-

фордском речнику енглеског језика” констатовали су у априлу 2020. године невероватан, експоненцијални пораст употребе једне једине речи у изузетно кратком временском интервалу – назива болести *ковид 19* (*covid < coronavirus disease*; 19 је од 2019, године када је вирус изолован). Осим ове речи, која је у истом облику ушла у употребу у огромном броју језика, енглески лексикографи наводе још неке врло фреквентне у то време: *self-isolation*, у српском *самоизолација*; *social distance*, у српском *социјална/физичка дистанца* или акрониме WFH, *working from home*; PPE, *personal protective (or protection) equipment*.³ Често је у питању нова семантичка реализација тј. нови оквир и домен примене већ постојеће лексичке јединице. Неколики наведени примери, као и целокупан лексички материјал коронавирусне епохе⁴ показују да су се практично све речи које су настале и заживеле у употреби у енглеском готово истовремено појавиле и у српском језику.

У овом раду испитаћемо стање у лексичком фонду српског језика са аспекта уплива нових речи из енглеског језика које су у вези са коронавирусом. Обратићемо пажњу и на процес англокализације⁵ у овој лексичкој сфери – да

³ Више о новим речима или семантичким реализацијама већ постојећих речи, које су мотивисане коронавирусом и већ с пролећа 2020. године су уврштене у Оксфордски речник в. <https://public.oed.com/blog/the-language-of-covid-19> (приступљено: 6. 11. 2021).

⁴ Исп. Слијепчевић Бјеливук–Николић 2022.

⁵ Говорећи о глобализацији као социолошком и културолошком феномену, о њеном утицају на језике уопште, па и српски, Д. Ајдачић (2020: 29–31) осврће се и на појам *глокализације*, који означава локалне верзије глобалних појава односно елементе локалних култура у процесу глобализације. Аутор за потребе лингвистичких истраживања уводи термин *англокализам*, којим се истиче локална обојеност значења енглеских речи (англобализама), проистекла из преображаја глобалне културе у локалном језику, језику примаоцу.

ли су се и на који начин поједине речи глокализирале под утицајем друштвено-културних специфичности наше средине, односно да ли су интернационални англицизми из периода пандемије коронавируса семантички модификовани на домаћем терену, у српском језику. Као извор за прикупљање најновијих англицизама мотивисаних епидемијом у српском језику користили смо РППЕК, из којег смо ексцерпирали само одреднице маркиране квалификатором *енгл.* Свега су четири лексичке јединице у овом речнику квалификоване као англицизми, а заправо је број речи и израза који су у наш језик ушли посредством енглеског много већи (калкови, преводна лексика – нпр. *драјвин дијагностика, тестирање, узорковање, имунитет крда, инфодемиа, коморбидитет* итд.). То су следеће четири одреднице: **1. ковидиот** (енгл. covidiot; covid + idiot), забележена у два значењима, при чему су оба квалификована као пејоративна: '1. особа која игнорише упозорења, смернице и правила о јавној безбедности у вези са ковидом 19'; '2. особа која непотребно гомила намирнице или заштитну опрему; *корона идиот*'; **2. корона изазов** (енгл. *Coronavirus Challenge*), синтагма дефинисана као 'форма виртуелног изазова у коме је циљ прекршити правила понашања у време епидемије коронавируса имајући у виду последице нарушавања туђег или сопственог здравља'; **3. лажне вести**, синтагма дефинисана као 'нетачне, непоуздане информације у средствима јавног информисања'. У синонимском делу дефиниције синтагме *лажне вести* стоји англицизам *фејкњуз*, који је регистрован и као засебна одредница у РППЕК: '[енгл. fake news] вести које садрже и/или преносе лажне информације; *лажне вести*'; **4. локдаун** (енгл. *lock down*) 'увођење карантина да би се повећала сигурност'. У РППЕК регистрована је посебно и синтагма *корона парти*, која је обрађена у преводној

форми – *корона журка* 'недопуштено дружење током епидемије коронавируса'. Премда је квалификатор *енгл.* изостао у лексикографском опису, несумњиво је да је посреди сасвим нов синтагматски спој, добијен додавањем придевске компоненте „корона” на постојећи англицизам *парти*⁶.

Проверићемо какав је лексички статус ових речи, имајући у виду проток времена – од почетка епидемије, тј. марта или априла прошле године, када су први пут забележене, до октобра 2021. године, када је прикупљана грађа за овај рад. С тим у вези, покушаћемо да утврдимо да ли су посреди околионализми или чак „једнодневне речи”⁷, или су се ове лексеме усталиле у употреби као неологизми-англицизми. Такође ћемо испитати да ли су и колико побројане лексеме морфолошки уклопљене у систем српског језика, те како се ортографски понашају.

3. Англицизми из РППЕК у јавном дискурсу

КОВИДИОТ

Погледајмо како се понаша англицизам *ковидиот* у новинским текстовима. Будући да је посреди бленд чија је друга саставница у потпуности морфолошки адаптирана,

⁶ Лексему *парти* региструје СРНА и дефинише на следећи начин '[*engl. party*] (neform.) = žurka, = zabava, = prijem’.

⁷ Како објашњава Р. Драгићевић (2021: 12–13), појава такозваних *једнодневних речи* у лексичком систему српског језика представља једну од последица утицаја глобализације и енглеског језика на српски лексички фонд. Посредством савремене технологије, заједно са информацијама, са енглеског говорног подручја се великом брзином шире и речи за различите појаве. Те речи у кратком периоду улазе у лексички систем свих језика који су у контакту с енглеским, али се у употреби изузетно кратко задржавају. Посреди су „jezičke oznake za brojne društvene značajnosti koje kratkotrajno plene pažnju naglo pojavljuju i brzo nestaju“ (Dragičević 2021: 13).

новинари немају проблем да ову лексему деклинирају и налазимо је у зависним падежима јединине и множине, а примећује се и њен творбени потенцијал, јер у једном примеру видимо да показује тенденције ка развијању творбеног гнезда: [Како препознати „ковидиота”? Ево неких типичних изјава и поступака; У „ковидиоте” можемо убројати и оне који сматрају да је срамота бити заражен или имати неки од симптома (politika.rs, 6. 11. 2021);⁸ OTVORENO PISMO NEBOJŠE BAKARECA KOVIDIOTU SINIŠI KOVAČEVIĆU; Vi ste klasičan primer kovidiot, koji čak i u doba epidemije mrzi svoj narod, koji širi lažne vesti; Vaš kovidiotski soj perfidno i podmuklo, širi konfuziju i paniku; Kao kovidiot posebne vrste, Vi ste se prvi usudili da вреđате наше епидемиологе, вирусологе, инфектологе ... који се данас bore за наше животе (informer.rs)]. Експанзију појављивања у домаћој штампи лексема *ковидиот* доживела је тек крајем 2020, када је британски лист „Дејли мејл” прогласио српског тенисера Новака Ђоковића *ковидиотом* године, због организације тениског турнира у Београду усред епидемије: [Britanci pomeraju granice: Ђoković je „kovidiot godine”; Ovaj britanski list rešio je da, između ostalih, „dodeli” nagradu за „Kovidiot” godine; On je ... organizovao Adrija tur na Balkanu tokom lokdauna zbog koronavirusa u junu, što mu je donelo prvo mesto na svetskoj rang listi „Kovidiot”, piše Dejli mejl (www.b92.net); Britanci baš preterali: Novak je kovidiot godine; Britanski Dejli Mejл još jednom je napao Novaka Ђokovića, ovaj put ga nazvavši „kovidiotom” godine (nova.rs/sport)]. Неодомаћеност овог блендираног англицизма у српском лексичком систему, тј. чињеница да је

⁸ Већини извора са интернета из којих се наводе примери употребе англицизама у овом раду приступљено је 6. 11. 2021. и тај се датум даље неће истицати. Навешћемо датум приступања само уз неколико примера за лексему *локдаун*, које смо прикупили накнадно.

посреди кованица новијег датума, читава се у томе што је аутори – новинари неретко у текстовима стављају под знаке навода. У корпусу не налазимо потврде за другу семантичку реализацију која је забележена у РППЕК 'особа која непотребно гомила намирнице или заштитну опрему; *корона идиот*', што нас наводи да закључимо да је била посреди околишна употреба овог англицизма, те да лексема у овом значењу није опстала у српском лексичком систему⁹.

корона парти

Синтагматски англицизам *корона парти*¹⁰ налазимо махом у насловима новинских текстова, док се аутори опредељују да у самом чланку користе варијанте *корона журка*, *корона забава* или само *журка* и *забава*, вероватно због недовољне морфолошке адаптираности главног члана синтагме (*парти*).¹¹ Примери из корпуса када синтаксичка

⁹ Прегледани контексти на интернету показују да се након априла 2020. године лексема *ковидиот* не користи у секундарном значењу дефинисаном у РППЕК. Разлоге треба тражити у друштвено-економским приликама периода првих двају месеци епидемије у Србији, када трговине и привредници нису били припремљени за новонастале околности, те је уследила краткорочна несташница основних животних намирница.

¹⁰ Прегледани корпус новинских текстова и разговорног језика (репрезентованог коментарима читалаца на поједине интернет вести, као и објавама корисника портала, друштвених мрежа и сл.) показује да лексички спој *корона изазов* није заживео у употреби у српском језику јер нису пронађени релевантни контексти у којима је потврђен још од периода почетка епидемије у Србији (април–мај 2020. године).

¹¹ Премда аутори СРНА бележе англицизам *парти* са генитивним наставком *-ија*, третирајући је тако као именицу мушког рода на *-и* која се мења по првој деклинационој врсти, прегледан корпус на интернету (мали број потврда употребе ове лексеме у

конструкција захтева употребу овог споја у зависном падежу показују да новинари доследно избегавају деклинирање синтагме *корона парти* и прибегавају варијантама са лексемама *журка* и *забава*.

Пример 1: *Funkcionerka SNS napravila korona parti s Đanijem* (наслов); *savetnica predsednika opštine Aranđelovac ... organizovala je korona parti za rođendan svog sina u lokalnoj kafani*; *Članica vladajuće stranke organizovala je žurku na kojoj je prekršeno više mera*; *Na terevenci je, kako se vidi iz priloženog bilo više od pet ljudi, a objekat je, kako smo saznali, radio i posle 20 časova* (у тексту чланка) (nova.rs/vesti).

Пример 2: *KORONA PARTI U STUDENJAKU!* *Nekoliko stotina mladih se veselilo uz muziku, od maski ni traga* (наслов); *Pandemija korona virusa nikako da prestane, a ne prestaju ni korona žurke*. *Tako je danas isplivao još jedan snimak studentske kovid žurke koja se održala kod popularnog Studenjaka*; *Prema rečima autora snimka ... na žurci je bilo nekoliko stotina mladih*; *U Studentskom gradu ... su se takođe okupljali na otvorenom i pravili kovid žurku* (у тексту чланка) (www.blic.rs).

Пример 3: *Novi „korona parti” u Srbiji: Pevačice pevale na privatnoj rođendanskoj zabavi punoj gostiju* (наслов); *Još jedan takozvani „korona parti” se desio u našoj zemlji. Akteri su priredili rođendansku zabavu u jednom lokalu* (у тексту чланка) (www.telegraf.rs).

Пример 4: *Nema žurke sa Đanijem: Inspekcija prekinula narodnjački korona party* (наслов); *Đani je sinoć u jednom klubu u Lukavcu (BiH) napravio žurku kojoj je prisustvovalo 500 ljudi* (у тексту чланка) (luftika.rs).

зависним падежима) показује да новинари и корисници друштвених мрежа често избегавају да је деклинирају.

Неадаптираност англицизма *парти* огледа се и на плану графије, будући да се у појединим примерима у корпусу појављује у нетранскрибованом лику – *party*.

фејкњуз

Премда се англицизам *фејкњуз* нашао међу одредницама у РППЕК, ова лексема у српски језик је ушла далеко раније, те је можемо сврстати у неологизме добијене променом значења односно сужавањем семантичког опсега већ постојеће речи. Од уопштеног значења „лажне вести” у новије време, услед манипулација информацијама и прикривања истинитих података о броју заражених, умрлих и тако даље, јавља се у контекстима где се реферише преваходно на нетачне информације у вези са коронавирусом. Тако се овај англицизам данас у новинским текстовима јавља у обема семантичким реализацијама и интересантно је да се од окамењене синтагме која се појављивала махом у номинативу јединине све чешће налази као једнолексмна јединица која се, у складу са својом формом, понаша као именица мушког рода на сугласник и мења по 1. врсти, премда у енглеском именица *news*, друга компонента ове речи – има само облик множине. [On hoće da poruči biračima da tu nije zbog vlasti, već zbog države i naroda. Njegove laži su strateška stvar i prestigli smo ceo svet po fejknjuzu (nova.rs); U tu svrhu je ... veoma čitan medij, stavljen u kontekst 'fabrikanta fejknjuza' i neprijatelja Crne Gore (rs-lat.sputniknews.com); Svi su pričali da je Klinički centar Niš ključan u borbi protiv COVID-19 na jugu Srbije, ali niko u narativu nije rekao da je EU donirala najveći deo sredstava za njenu izgradnju i opremanje”, каже Међак и закључује да ... су грађани „konstantno pod napadom jednog ‘fejknjuza’” (europeanwesternbalkans.rs); Nikad više teorija zavere nije

bilo u opticaју, nikad više istina i laži, fejknjuza, formiranja i kontrole mišljenja svakog pojedinca (patispanj.blogspot.com)].

ЛОКДАУН

Лексикографи Колинсовог речника енглеског језика прогласили су лексему *локдаун* за реч године 2020, истакавши да се услед епидемијских околности и новог начина живота широко уобичајила у употреби, те испуњава критеријум функционалности и формалне адаптираности. Такав је случај у свим европским језицима, који су је веома брзо преузели из енглеског, услед чега о овом англицизму можемо говорити као о репрезентативном примеру англобализма.¹² Анализа сакупљених примера у корпусу сведочи о његовој доследној деклинабилности и морфолошкој адаптираности српском лексичком систему, будући да се појављује у практично свим зависим падежима једнине и множине, увек у транскрибованој форми: [Nevakcinisani u Austriji u „lokdaunu”; Ministar zdravlja Austrije ... izjasnio se za ноћни „lokdaun” за све грађане; Ako se broj novozaraženih ne promeni, najavio je ... da se razmatra uvođenje ноћног „lokdauna” за све грађане (www.rts.rs, 15. 11. 2021); Australijski grad Melburn, koji je proveo najviše vremena pod lokdaunom ... u свету, priprema se da ukine pojedine restriktivne mere (www.euronews.rs; 15. 11. 2021); Nemačka pred novim lokdaunom? Da li će doći do novog lokdauna? I ako hoće, kako će to da izgleda? (www.dw.com/sr; 15. 11.

¹² Д. Ајдачић (2020: 30–31) уводи термин *англобализам* за означавање енглеских речи које се преузимају и бивају широко распрострањене у употреби у другим језицима, а настале су у процесу глобализације. Посреди је сливеница добијена од двају термина – *англицизам* и *глобализација*, а са семантичког аспекта важно је да у језицима примаоцима има исто значење као у енглеском.

2021); Smiruje se epidemija: Slovenija ne razmišlja o lokdaunu i obaveznoj vakcinaciji (www.nezavisne.com); SMUČILO IM SE ZATVARANJE. Posle godinu i po dana beskrajin lokdauna, Australijanci izašli na ulice; Uprkos beskrajin lokdaunima, stopa vakcinisanosti u ovoj zemlji je najniža među razvijenim zemljama (www.kurir.rs, 8. 11. 2021); UPALJEN CRVENI ALARM! Padaju crni rekordi, zemlje VRAĆAJU LOKDAUNE (www.srbijadanas.com; 25. 11. 2021); Moramo sprečiti lokdaune. Kako stvari stoje, mali deo nevakcinisanih nas tera da u ovoj situaciji moramo posebno da tretiramo vakcinisane i izlečene (www.politika.rs; 17. 12. 2021)].

Анализирани примери англицизама из периода епидемије вируса ковид 19 који су регистровани у РППЕК, као и примери других англицизама који су у најновијем периоду употребљени у новинским и другим текстовима на онлајн-порталима, показују да се, осим медицинских термина раширених и у свакодневной колоквијалној употреби (нпр. *делтакрон*, *демикрон*, *флурона*), назива обољења, симптома психолошких стања и сл. (нпр. *маскне*, *коронафобија*, *коронасомнија*, *коронапаника*), позајмљују и други англицизми или енглески модели према којима се граде домаћи калкови којима се означавају различите појаве повезане са општом ситуацијом изазваном вирусом – нпр. антиваксерски ставови: *новакс* (*no-vax*), *новикрон* (*no-vak-otikron*), *ђоковид* (*djo-covid*) и сл. Наведени примери потврђују запажања Р. Бугарског о експресивности и креативности овог типа твореница, с једне стране, али и њиховој ефемерности и неформалној природи, са друге стране (исп. Bugarski 2019: 26, 141–143), будући да су појмови и појаве на које реферишу обично краткотрајни, пролазни и упитне вредности. Такве тенденције у коронавирусној лексици иду у прилог запажањима Р. Драгићевић (2019) о негативном утицају глобализације на српски језик,

који се између осталог манифестује и кроз банализацију лексичког фонда.

4. Уместо закључка

У раду су представљени неки од најновијих англицизама у лексичком систему српског језика – неологизми и оказионализми чија творба у енглеском језику, те позајмљивање и употреба у српском, проистичу из новонасталих друштвених околности изазваних епидемијом коронавируса и ширењем заразне болести ковид 19. Циљ је био да се на примерима ексцерпираним из РППЕК испита распрострањеност нових лексема из овог домена у медијском дискурсу и разговорном језику, као и да се провери њихова адаптираност нашем морфолошком и лексичком систему. Пример пандемије, као глобалне друштвене промене, показује како енглески неологизми врло брзо постају део лексичког фонда свих језика који са енглеским долазе у контакт у процесу англобализације. С друге стране, појава англокализације, семантичких измена позајмљених лексема на домаћем терену, у односу на англобализацију је спорији процес, али се и он одвија паралелно с процесима позајмљивања и формалне адаптације (нпр. сужавање и специјализација значења лексеме *фејкњуз*), што омогућава да се позајмљене речи прилагоде језику примаоцу и постану део лексичког система тога језика.

ЛИТЕРАТУРА

АЈДАЧИЋ, Дејан 2020. Називи жена и глобализација – англицизми у српском језику. *Новоречје* 3, 29–42.

- ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна 2019. Допринос глобализације банализацији лексичког фонда српског језика. У: А. А. Лукашанец (ред.) *Глобализација и славјанскае словаўтварэнне: XVI Міжнародны з’езд славістаў*, Нацыянальная акадэмія навук Беларусі; Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа; Беларускі камітэт славістаў; Камісія па славянскім словаўтварэнні пры Міжнародным камітэце славістаў. Мінск: Права і эканоміка, 74–84.
- ЛАЗИЋ КОЊИК, Ивана 2021. Англобализми и други неологизми у најновијем периоду развоја српског језика. *Новоречје* 4, 19–28.
- НИКОЛИЋ, Марина, Светлана СЛИЈЕПЧЕВИЋ БЈЕЛИВУК, Слободан НОВОКМЕТ 2021. Нове речи у српском јавном дискурсу као последица пандемије ковида 19. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, LI/1, 365–390.
- ОТАШЕВИЋ Ђорђе 2021. О семантичкој дефиницији неологизама *антивакцинаши* и *антивакцинаштво*. *Новоречје* 4, 29–32.
- СЛИЈЕПЧЕВИЋ БЈЕЛИВУК, Светлана, Марина НИКОЛИЋ 2022. *Речник ковида (тематски и асоцијативни)*. Београд – Нови Сад: Институт за српски језик САНУ – Прометеј.
- BUGARSKI, Ranko 2019. *Srpske slivenice – monografija sa rečnikom*, Beograd: Akademska knjiga.
- DRAGIĆEVIĆ, Rajna 2021. Globalizacija i leksika srpskog i drugih slovenskih jezika u XXI veku. U: R. Dragićević, D. Sokolović, M. Đurić, D. Ajdačić, *Slovenska susretanja: jug i zapad*. Warszawa: Instytut Slawistyki Zachodniej i Południowej, Wydział Polonistyki UW, 11–45.
- EFNIL 2020: Вебинар *Language in the corona crisis*, сесија *The Lexicon used in the Corona Discourse*, одржан 30. 9. – 1. 10. 2020. у организацији Европске федерације националних института за језик (EFNIL). Реферати: Steurs, Frieda. The Dutch Language is Coronaproof; Müller-Spitzer, Carolin, Sascha Wolfer. Recent developments in German online press in the face of the coronavirus crisis; Despot, Kristina, Zeljko

Jozic. How Coronavirus Infected our Language (and Thought).
Доступно на: <http://www.efnil.org/conferences/webinar-2020>
[приступљено 20. 12. 2021].

PRĆIĆ, Tvrтко, Jasmina DRAŽIĆ, Mira M. MILIĆ, Milan
AJDŽANOVIĆ, Sonja FILIPOVIĆ KOVAČEVIĆ, Olga PANIĆ
KAUGIĆ, Strahinja STEPANOV 2021. *Srpski rečnik novijih
anglicizama* (SRNA), Novi Sad: Filozofski fakultet,
elektronsko izdanje [[https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/
2021/978-86-6065-636-2](https://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2021/978-86-6065-636-2), приступљено 16. 12. 2021]

ИЗВОРИ

НИКОЛИЋ, Марина, Светлана СЛИЈЕПЧЕВИЋ БЈЕЛИВУК 2021.
Речник појмова из периода епидемије ковида, онлајн-
речник, Институт за српски језик САНУ
[<http://www.isj.sanu.ac.rs/recnik-rojмова/>, приступљено 20.
12. 2021]

Jovana Jovanovic

ANGLICISMS IN THE NOMINATION OF TERMS RELATED TO THE COVID-19 VIRUS EPIDEMIC

Summary

The paper discusses the latest changes in the lexical system of the Serbian language during the coronavirus epidemic, with special reference to words borrowed from the English language that have spread in use in the new social circumstances. The aim is to examine lexical status of anglicisms of this type by considering their morphological

adaptation, meaning and domain of examples, as well as to explain their possible semantic modifications.

Keywords: anglicism, covid-19, coronavirus, lexical system, neologism, *Glossary of terms from the covid-19 epidemic age*, English language, Serbian language

АНГЛИЦИЗМИ И НЕОЛОГИЗМИ У ЈЕЗИЦИМА
ЛУЖНИХ СЛОВЕНА

Приредили: Дејан Ајдачић, Ивана Лазић Коњик

1. издање

Издавачи:

„Алма“ – Пројекат Растко, Београд

Ликовно решење корица:

Дејана Јовановић

Штампа:

„Алма“, Београд

ISBN:

978-86-6122-014-2

Тираж:

200

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

811.163'373.45:811.111(082)

811.163'373.43(082)

АНГЛИЦИЗМИ и неологизми у језицима Јужних Словена /
приредили Дејан Ајдачић, Ивана Лазић Коњик. – 1. изд. – Београд :
Алма : Пројекат Растко, 2022 (Београд : Алма). – илустр. – (Библиотека
Тематски зборници / [Алма] ; књ. 13)

Радови на више језика. – „Зборник садржи радове представљене на
округлом столу о англокализмима у језицима балканских Словена ...“
--> Предговор. – Тираж 200. – Предговор: стр. 7. – Напомене и
библиографске референце уз радове. – Библиографија уз сваки рад. –
Резимеи на срп., енгл. или рус. језику уз сваки рад.

ISBN 978-86-6122-014-2 (Алма)

1. Ајдачић, Дејан, 1959- [priređivač, sakupljač] 2. Лазић-Коњик, Ивана,
1978- [priređivač, sakupljač]

а) Јужнословенски језици – Англицизми – Зборници

б) Јужнословенски језици – Неологизми – Зборници

COBISS.SR-ID 73697289